

Başvuru Numarası : 2024/2455
Toplantı Tarihi/Sayısı : 08.04.2025/52
Karar Numarası : 2025/212
Başvuran : C.B.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Karabük T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın, bulunduğu ceza infaz kurumunda keyfi şekilde odasının değiştirildiği, oda değişikliği sırasında kurum görevlilerinin fiziksel ve psikolojik şiddetine maruz kaldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kaldığı koğuştan ilaç ticareti yapıldığına ilişkin asılsız iddialar nedeniyle kaldığı koğuştan alındığını, oda değişikliğine sebep olan olayın doğruluğunun araştırılmadığını,
b. Oda değişikliği sırasında kurum görevlilerinin fiziksel ve psikolojik şiddetine maruz kaldığını,
c. Panik atak hastası olduğu için gördüğü şiddet nedeniyle kendisine zarar verdiğini, uğradığı haksızlıklar nedeniyle açlık grevine başladığını iddia etmiştir.

3. Muhatap Karabük T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuran ile aynı odada kalan mahpuslar tarafından yapılan ihbar üzerine tedbir amaçlı olarak başvuranın ... odasına yerleştirildiği ve buna ilişkin 30/10/2024 tarihli tutanağın tanzim edildiği,
b. 30/10/2024 tarihinde başvuranın alındığı odada kendisine zarar vermesi üzerine tutanak tanzim edilerek başvuranın önce başka bir mahpus için kuruma çağrılan acil servis personeline muayenesinin yaptırıldığı, ardından Karabük Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiği ve hakkında adli muayene raporu alındığı,
c. 31/10/2024 tarihinde açlık grevine başladığını yazılı şekilde beyan etmesi üzerine başvuranın müdürle ve revir birimiyle görüşürldüğü ancak başvuranın açlık grevine devam edeceğini beyan ettiği,
ç. İdare ve Gözlem Kurulu Başkanlığının 31/10/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile başvuranın ... numaralı odaya yerleştirilmesine karar verildiği,
d. Başvuranın odasının değiştirilmesine sebep olan olaya ilişkin yapılan disiplin soruşturması sonucunda Disiplin Kurulu Başkanlığının 19/11/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile başvuran hakkında disiplin cezasına karar verildiği,
e. Disiplin Kurulu Başkanlığının 20/11/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile kendine zarar verme

eylemine ilişkin olarak ve 20/11/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile açlık grevine girme eylemine ilişkin olarak başvuran hakkında disiplin cezasına karar verildiği belirtilmiştir.

4. Muhatap Kurum tarafından sunulan yazılı görüş ve eklerine başvuran tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği belirtilmiştir.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön inceleme*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, b) Kurumda incelenmekte ve araştırılmakta olan bir başvuruyla sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, c) Kurum tarafından daha önce sonuçlandırılan bir başvuruyla, sebepleri, konusu ve taraflarının aynı olup olmadığı, ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, d) Kuruma başvurmadan önce Kanuna aykırı olduğu iddia edilen uygulamanın düzeltilmesinin ilgili taraftan talep edilip edilmediği, e) Belli bir konuyu içerip içermediği, f) Başvuruda bulunması gereken bilgilerin yer alıp almadığı yönlerinden incelenir."

9. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesine göre: "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun (TİHEK) amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. TİHEK, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) uyarınca ulusal önleme mekanizması görevini üstlenmiştir. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesiyle; TİHEK'e İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevini yapmak, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek görevleri verilmiştir. Bu çerçevede OPCAT'in getirdiği yükümlülük gereği ulusal önleme mekanizması görevini üstlenen TİHEK işkence ve kötü muamele yasağının ihlali iddiası içeren başvuruları inceleyebilmektedir.

13. Başvuranın iddialarından ilki, haksız ve keyfi şekilde odasının değiştirildiğine ilişkindir.

14. Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) yerleşik içtihadına göre "...başvurucunun ihlal iddialarını kanıtlayamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama şikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir" (AYM, Hikmet Balabanoğlu, B. No: 2012/1334, 17/9/2013, para. 24.)

15. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Yönetim tarafından alınabilecek tedbirler" başlıklı 49'uncu maddesine göre; "(1) Yönetim, disiplin soruşturması yapılan hükümlünün odasını, iş ve çalışma yerini değiştirebilir, hükümlüyü kurumun başka kesimine nakledebilir veya diğer hükümlülerden ayırabilir. (2) Kurumun düzeninin ve kişilerin güvenliklerinin ciddî tehlikeyle karşı karşıya kalması hâlinde, asayiş ve düzeni sağlamak için Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirler de alınır. Tedbirlerin uygulanması, disiplin cezasının verilmesine engel olmaz."

16. 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "İdare ve gözlem kurulunun görev ve yetkileri" başlıklı 28'inci maddesinin birinci fıkrasına göre;

"İdare ve gözlem kurulu aşağıda sayılan işleri yapmakla görevli ve yetkilidir:

(...)

b) Hükümlülerin kurumlara kabullerinden sonra kalacakları odaları belirlemek.

c) Kurumlarda kalmakta olan hükümlüleri gruplandırmak.

ç) Hükümlülerin kalmakta oldukları odaları değiştirmek.

(...)"

17. Muhatap Kurumca gönderilen belgelerin incelenmesinden; 30/10/2024 tarihli tutanaklara göre başvuranın kaldığı ... No.lu koğuştaki bazı hükümlüler arasında ilaç ticareti yapıldığının tespit edildiği, başvuranın da ilaç satın alanlardan biri olduğu, ilaç satın alan başka bir hükümlünün mide bulantısı yaşaması ve ağzından kan gelmesi nedeniyle hastaneye sevk edildiği, bu sebeple ilaç ticareti yaptıkları değerlendirilen

hükümlülerin tedbiren geçici odalara alındığı, başvuranın da geçici olarak ... No.lu odaya alındığı ve İdare ve Gözlem Kurulunun 31/10/2024 tarihli ve ... sayılı kararı ile ... No.lu odaya yerleştirilmesine karar verildiği anlaşılmaktadır.

18. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, tutuklu ve hükümlülerin odalarını belirleme ve gerektiğinde değiştirme görev ve yetkisi İdari ve Gözlem Kurullarına ait olduğu gibi disiplin soruşturması yapılan hükümlünün odasını değiştirme ve gerektiğinde kurum içerisinde asayiş ve düzeni sağlamak için Kanunda açıkça belirtilmeyen diğer tedbirlerin de Cezaevi İdaresince alınması mümkündür. Bu kapsamda, hükümlüler arasında ilaç ticareti yapıldığı ihbarı üzerine başvuranın tedbiren başka bir odaya ve bilahare ... No.lu odaya yerleştirilmesine ilişkin işlemlerde mevzuata aykırılık bulunmadığı, başvuranın odasının keyfi şekilde değiştirildiği yolundaki iddiasının soyut ve açıkça dayanaktan yoksun olduğu anlaşıldığından, kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

19. Başvuranın ikinci iddiası ise oda değişikliği sırasında kurum görevlilerinin fiziksel ve psikolojik şiddetine maruz kaldığına ilişkindir.

20. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), kötü muamele iddialarının uygun delillerle desteklenmesi gerektiğini belirtmektedir (AİHM, *Klaas/Almanya*, B. No:15473/89, 22/9/1993, para. 30). Mahkeme, bir delilin değerlendirilmesinde makul şüphenin ötesinde bir kanıtlama standardını kabul etmekle birlikte böyle bir kanıtlamaya yeterince güçlü, açık ve tutarlı çıkarsamalardan veya aynı biçimde çürütülememiş karinelere de varılabileceğini eklemektedir (AİHM, *Kuzey İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

21. Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 7'nci maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye ya da zalimane, insanlık dışı ya da küçük düşürücü muamele ya da cezalandırmaya maruz bırakılamaz. Özellikle, hiç kimse kendi özgür rızası olmadan tıbbi ya da bilimsel deneylere tabi tutulamaz."

22. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "İşkence yasağı" başlıklı 3'üncü maddesi şöyledir:

"Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muamelelere tabi tutulamaz."

23. Kötü muamele iddiasının devlete yüklenen yükümlülüklerden yararlanabilmesi için uygun delillerle desteklenmesi, bu delillerin yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere oluşması beklenmektedir. Ayrıca delillerin elde edilme sürecinde ilgililerin tutumları da dikkate alınmalıdır (AYM, *Cezmi Demir ve Diğerleri*, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para. 95).

24. Yaşama hakkının ihlali iddiasında olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da AİHM makul şüphe bulunmaması ya da bütün makul kuşkunun ötesinde şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak Mahkeme, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda v. Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

25. Muhatap Kurumca gönderilen 30/10/2024 ve 31/10/2024 tarihli başvuranın oda değişikliğinin yapıldığı zamana ait kamera görüntülerinde; başvuranın 30/10/2024 tarihinde saat 13:44'te bulunduğu ... numaralı odadan alınarak 13:48'te ... odasına götürüldüğü, aynı gün saat 21:15'te başvuranın odasından alınarak 21:18'de mahkûm kabul birimine getirildiği ve 21:21'de acil sağlık servisi personeli tarafından muayene edildiği, 31/10/2024 tarihinde saat 01:20 sıralarında hastaneye sevk edilmek üzere dışarı çıkarıldığı, 02:52'de kuruma dönen başvuranın 02:54'te tekrar odasına götürüldüğü, aynı gün saat 13:27'de odasından alınarak 13:28 ile 13:34 saatleri arasında cezaevi müdürü ile görüştüğü, 13:40'da tekrar odasına götürüldüğü, 13:45'te odasından alınarak 13:46'da revir birimine getirildiği, 13:59'da muayene odasına girdiği, 14:05'te revir biriminden ayrılarak 14:07 sıralarında geçici odaların bulunduğu yere getirildiği, burada başvuranın infaz ve koruma memurları ile konuştuğu, 14:15'te başvuranın eşyalarıyla birlikte alınarak 14:23 sıralarında ... numaralı

odaya götürüldüğü görülmüş olup, izlenen görüntülerde infaz ve koruma memurlarınca başvuranın darp edildiğine dair bir emareye rastlanmamıştır.

26. 31/10/2024 tarihine dair olay tutanağında ise; başvuran ile F.T. isimli mahpusun geçici olarak tutuldukları odada kendilerini kestiklerini beyan etmeleri üzerine görevli personelce odaya girilerek mahpusların oda dışına alındığı, başvuranın karın bölgesinde yüzeysel ve sağ kolunda derin kesiler görüldüğü, hâlihazırda başka hükümlü için kuruma çağrılan 112 Acil Servise muayene ettirmek ve pansumanlarını yaptırmak için mahpusların mahkûm kabul kısmına alındığı, pansuman yapıldıktan sonra adli muayene raporu aldırılmak üzere Karabük Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiklerinin belirtildiği; Karabük Eğitim ve Araştırma Hastanesi Başhekimliğince düzenlenen 31/10/2024 tarihli adli muayene raporunda ise *"Hasta beyanına göre kendini kesmiş, sol alt kolda 6 tane 5'er cm'lik laserasyon, umbilical bölgede 1 tane 5 cm'lik ve 1 tane 7 cm 1 tane 8 cm'lik laserasyon, primer suture edildi, tetonoz ım uygulandı, önerilerle taburcu"* ifadelerinin yer aldığı anlaşılmıştır.

27. Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve konuya ilişkin içtihatlar çerçevesinde; her ne kadar başvuran tarafından kurum görevlilerinin psikolojik ve fiziksel şiddetine maruz kaldığı ileri sürülmüş ise de iddialara konu tarihlere ilişkin kamera kayıtlarında başvurana görevlilerce şiddet uygulandığına dair bir emarenin bulunmaması, koğuşunun değiştirilmesine tepki göstermek amacıyla vücuduna bizzat zarar verilmiş olduğunun başvuranın kendi beyanıyla da sabit olması, adli muayene raporunda başvuranın vücudundaki kesiler dışında darp ve cebir bulgusuna yer verilmemesi, söz konusu raporda yer alan tespitler ile kurum görevlilerince tanzim edilen olay tutanağının uyumlu olması hususlarının bir bütün olarak değerlendirilmesi neticesinde, başvuranın söz konusu iddiaları yönünden hak ihlalinin bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

8/4/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye